

Vielä lääkäreistä omaisina

Inspiroituneena Jukka Hintikan kolumnista (1) jatkan keskustelua aiheesta lääkäri omaisena.

Kun oma lapsi sairastuu, et tiedä mitä roolia näytelisit. Epävarma omaislääkäri? Huolestunut lääkäriomainen? Pelkää häiritseväsi. Vielä enemmän pelkää lapsesi puolesta. Ja niin soitat kollegalle, ja tämä ihana ihminen antaa ohjeet, joilla vältät yöllisen lähdön päivystykseen silloin, kun kaikki lapsesi ovat sairaita ja sinua tarvitaan kotona. Kiitos kollegiallisuudesta!

Saattaa käydä niinkin, että joudut viemään lapsesi sairaalaan. Lääkäri kuuntelee sinua, kuten muitakin omaisia, ja jos tarjolla on (ja monesti on) useita eri vaihtoehtoja hoitolinjojen tai hoitopaikkojen suhteen, hän neuvottelee niistä sinun kanssasi. Kiitos hyvästä hoidosta!

Kun iäkäs vanhempasi sairastuu ja on sekava, saatat luulla, että päivystävä lääkäri pitää omaisten antamia tietoja kullanarvoisina. Hän pitääkin. Mutta sairaanhoitojärjestelmä ei pidä. Se on – ainakin isoissa yksiköissä – tehty sellaiseksi, että omainen ja lääkäri eivät kohta. Istut sisarustesi kanssa tuntikausia odotustiloissa. Anot nöyrästi pääsyä potilaan ja lääkärin luo. Vaikka hyvin ymmärrät kiireen, rutiinien tärkeyden ja potilaiden intimitettisuojaan, ihmettelet, kuka on päättänyt, että kerberoksina toimiminen on päivystysaseman hoitajien tärkein tehtävä. Maallikkoveljesi yrittää sisään. Ei pääse. Sinä pääset, mutta et tyttärenä. Vasta kun olet vetänyt esiin lääkärkortin, saat tilaisuuden kertoa (ystävälliselle) kollegalle tietosi, minkä jälkeen hän keikauttaa vanhem-

pasi pois vääraltä liukuhihnalta ja teettää ne tutkimukset, jotka olisi kiireesti tehty, jos... Kiitoksia!

Lääkäriomaisena saatat joutua muistuttelemaan pitkässä, haarautuvassa putkessa liukuvan vanhempasi vaihtuvalle hoitoväelle, mikä olikaan alkuperäinen sairaalaan lähettämisen syy. Tai kaappaamaan hänet osastolta takaisin hoivakotiin, kun katsot, että sinun tärkein tehtäväsi on valvoa, että vanhempasi hoitotahoto toteutuu.

Päätit, että anoppisi hoitoon et puutu. Silti saattaa käydä niin, että joudut vaatimaan palaveria ja kertomaan lääkärille, että addiktiovaaraa ei enää ole; että vanhuksen puolen vuoden pituinen, kivun ja kärsimyksen täyteinen sairaalahoitajakso tulee luojaan kiitos muutaman päivän kuluessa lopullisesti päättymään. Ja rukoukseen, että kipulääkkeitä ei enää säästeltäisi.

Kiitos valtiolle, että se takasi opintolainasi; ilman ammattikoulutusta et olisi näistä tehtävistäsi ikinä suoriutunut!

Jos uskotaan, että hoitosysteemimme on täydellinen, eikä kuunnella (lääkäri)omaisia, jotka joskus näkevät jotakin, mitä hoitotaho ei näe ja usein tietävät jotakin, mitä hoitotaho ei tiedä, ollaan hakoteillä.

Avoin kommunikaatio säästää resursseja ja vähentää virhe-arviointeja. Ei lääkäriomaisen(kaan) tarvitse nököttää nöyränä nurkassa. Ei heitä tarvitse pelätä. He ovat voimavara. He osaavat kääntää lääkärin kielen potilaalle ja potilaan kielen lääkärille. Jopa se kaukaisempikin sukulaislääkäri saattaa olla hyvällä asialla: ehkä hän kantaa

taskussaan potilaan tai potilaan holhoojan antamaa valtakirjaa ja yrittää vain auttaa sukuaan selviytymään tässä sairaanhoidon ihmemaailmassa, jossa maallikko voi helposti kokea olevansa vallan eksyksissä. ■

KAIIJA LEHTINEN
lääkäri ja omainen
Tampere

1. Hintikka J. Lääkäri omaisena. Duodecim 2013;129:2296–7.